

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ

Η εξέλιξη του λόγου στο παιδί από την γέννηση του μέχρι τα 2 έτη έχει πολλά ενδιαφέροντα και διαφορετικά στάδια. Το μωρό κατανοεί την γλώσσα πριν καν μιλήσει και η διαδικασία της μάθησης ξεκινάει από την γέννηση. Παρακάτω θα δούμε τα βασικά στάδια με μια γενική περιγραφή για το καθένα καθώς και μερικές συμβουλές που θα βοηθήσουν στην εξέλιξη του λόγου. Τα στάδια δεν είναι απόλυτα γιατί κάθε παιδί είναι διαφορετικό και έχει τους δικούς του ρυθμούς. Επίσης οι περιβαλλοντικοί παράγοντες με τα αντίστοιχα ερεθίσματα διαφοροποιούνται από οικογένεια σε οικογένεια.

Γέννηση έως 3 μηνών

Το μωρό ακούει την ομιλία των οικείων του και ξαφνιάζεται από τους δυνατούς θορύβους. Όταν του μιλάμε γυρίζει προς το μέρος που ακούει την φωνή και χαμογελά όταν μας κοιτάζει. Έπειτα από τον πρώτο μήνα μάλιστα κλαίει με διαφορετικό τρόπο για να δηλώσει τις ανάγκες του όπως πόνο, πείνα, δίψα, κούραση. Αναγνωρίζει την ομιλία μας και ησυχάζει ενώ αρχίζει να παράγει και ήχους ευχαρίστησης (κου, γκου) όταν μας βλέπει και όταν παίζουμε μαζί του.

3 – 6 μηνών

Εκφράζει με φωνούλες τον πόνο ή την χαρά του, απαντά σε εκείνον που του μιλά κοιτώντας τον απευθείας και κάνει παιχνιδάκια με τους ήχους (μπιμπιμπι, γγγγγ, ιιιι, αααα). Αποκτά καλύτερο έλεγχο των χειλιών, των γνάθων και της γλώσσας. Γυρίζει το κεφάλι του προς τους ήχους που ακούει (κατοικίδιο ζώο, τηλεόραση, κασετόφωνο). Παράγει ήχους όταν είναι μόνο του ή όταν είναι κάποιος μαζί του (αγκου, κου). Το βάβισμα του έχει διάφορους ήχους (μ, π, μπ).

6 – 9 μηνών

Μιμείται γνωστούς ήχους, ανταποκρίνεται στα όχι, παρατηρεί φωτογραφίες και άτομα της οικογένειας όταν του τα δείχνετε. Μπορεί να παράγει ήχους (μ, ν, π, τ, μπ, ντ) και επαναλαμβάνει συνεχόμενες συλλαβές (μαμαμα, μπαμπαμπα, ντανταντα).

9 – 12 μηνών

Το βάβισμα του αλλάζει και αρχίζει να καταλαβαίνει περισσότερα. Γυρίζει όταν ακούει το όνομα του, μιμείται με ήχους την ομιλία, κάνει παλαμάκια και χαιρετάει. Αναγνωρίζει ονόματα πραγμάτων όπως γάλα, παπούτσι, πιάτο και τα συνδέει με τα αντικείμενα. Ακούει όταν του μιλάνε και ανταποκρίνεται σε φράσεις (έλα εδώ, θέλεις άλλο;). Λέει 1-2 λέξεις όχι όμως καθαρά (μαμά, μπαμπά, ναι, γεια). Χρησιμοποιεί ήχους που δεν είναι πια κλάμα για να τραβήξει την προσοχή μας.

12 – 16 μηνών

Παράγει ήχους (ν, τ, μ, π, χ, μπ, ντ), προσπαθεί να πάρει αντικείμενα χρησιμοποιώντας νοήματα και λέξεις. Διατηρεί την προσοχή του μέχρι και 2 ή περισσότερα λεπτά όταν του δείχνουμε εικόνες. Αναγνωρίζει ονοματικά μέρη του σώματος (αυτιά, στόμα, μαλλιά) και χρησιμοποιεί από 7 έως 20 πραγματικές λέξεις.

16 – 18 μηνών

Επαναλαμβάνει λέξεις που ακούει από εμάς. Το λεξιλόγιο του αυξάνεται κατά 4 περίπου λέξεις το μήνα. Προσπαθεί να τραγουδήσει απλές μελωδίες. Πλέον χρησιμοποιεί περισσότερο τις λέξεις για να επικοινωνήσει από ότι τα νοήματα.

18 – 20 μηνών

Μιμείται απλές και εύκολες προτάσεις που ακούει συχνά 2-3 λέξεων. Καταλαβαίνει και κάνει σωστά εντολές (σταμάτα, έλα εδώ) και μιμείται ήχους όταν παίζει (ζώα, μηχανές) ενώ χρησιμοποιεί λεξιλόγιο τουλάχιστον 20 λέξεων.

20 – 24 μηνών

Χρησιμοποιεί μερικές αντωνυμίες όχι όμως πάντα σωστά. Ακολουθεί μέχρι και 3 απλές εντολές. Καταλαβαίνει κάποιες σύνθετες προτάσεις, Ανταποκρίνεται σε απλές ερωτήσεις και συνδυάζει λέξεις σε απλές προτάσεις 2-3 λέξεων. Αναφέρεται στον εαυτό του με το όνομα του.

Συμβουλές για να ενθαρρύνετε την εξέλιξη του λόγου

Στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης η οπτική επαφή του μωρού με τους γονείς είναι απαραίτητη. Οι γονείς πρέπει να βρίσκονται πρόσωπο με πρόσωπο με το μωρό και να του μιλούν. Μιλώντας στο μωρό από την στιγμή της γέννησης του, του δίνετε τα κατάλληλα ερεθίσματα για να αναπτύξει ένα πλούσιο λεξιλόγιο. Με τα κατάλληλα ερεθίσματα που μπορείτε να δώσετε στο παιδί σας θα ενθαρρύνετε την γλωσσική του ικανότητα. Να το ενθαρρύνεται να παράγει ήχους και να το ενισχύετε κοιτώντας το στα μάτια. Να του μιλάτε όσο το δυνατό περισσότερο και να μιμείστε τις εκφράσεις του προσώπου του και του γέλιου του. Όταν το παιδί βαβίζει να επαναλαμβάνετε τις συλλαβές που λέει ώστε να αναπτυχθεί η μεταξύ σας αλληλεπίδραση. Να αποφύγετε την μωρουδίστικη γλώσσα και να επαναλαμβάνετε τη λέξη σωστά. Να δίνετε έμφαση σε καθημερινές λέξεις που χρησιμοποιείτε χωρίς όμως να το πιέζετε να τις πει αν δεν μπορεί. Είναι σημαντικό να του λέτε τι κάνετε, που πάτε, και ποιους θα δείτε όταν πηγαίνετε επίσκεψη σε κάποιον. Όταν το παιδί σας λέει μια λέξη λανθασμένα εσείς να την επαναλαμβάνετε σωστά χωρίς όμως να διορθώνετε το παιδί. Να του τραγουδάτε απλά και εύκολα τραγουδάκια για να ακούει. Μπορείτε επίσης να του δείχνετε εικόνες και φωτογραφίες από τα πολλά πρώτα παιδικά βιβλία που υπάρχουν στο εμπόριο δείχνοντας αντικείμενα και λέγοντας του τι είναι. Να χρησιμοποιείτε εύκολες και απλές προτάσεις για να μπορεί να τις κατανοεί.

Όσον αφορά το δεύτερο έτος η διαδικασία θα πρέπει να συνεχιστεί με τα ανάλογα πάλι ερεθίσματα. Όταν μιλάτε με το παιδί σας να μιλάτε αργά, δυνατά και καθαρά ώστε να μπορεί να σας καταλαβαίνει και να ανταποκρίνεται ανάλογα με την κατάσταση. Μην το πιέζετε να τελειώνει γρήγορα τις προτάσεις του. Μπορείτε να του κάνετε διάφορες εύκολες ερωτήσεις όσον αφορά τα πράγματα που βλέπει, ακούει, αγγίζει και παίζει. Ενθαρρύνετε το να μην σας απαντάει μονολεκτικά αλλά να χρησιμοποιεί παραπάνω λέξεις. Μπορείτε να παίζετε μαζί του, μέσα από το παιχνίδι μπορεί να εμπλουτίσει το λεξιλόγιο του. Είναι καλό να του διδάξετε τα χρώματα, τα απλά και εύκολα μέλη του σώματος του, τους ήχους που κάνουν τα ζώακια. Όταν προσπαθεί να επικοινωνήσει να το επιβραβεύετε κατάλληλα με χάδια, αγκαλιές και ωραία λόγια. Διαβάστε του πολλά παραμύθια περιγράφοντας τις εικόνες που βλέπετε. Χρησιμοποιείτε εικόνες μεγάλες με έντονα χρώματα και μάθετε του απλά, εύκολα και χρηστικά αντικείμενα.

Ο γονιός μπορεί πάντα να βρίσκει ένα διασκεδαστικό τρόπο για να εκπαιδεύσει το παιδί του και να συμμετέχει στο παιχνίδι του. Το παιχνίδι αυτό πρέπει να είναι ζωντανό για να προκαλεί το ενδιαφέρον του παιδιού.

Τέλος, αν αντιληφθείτε κάποιο πρόβλημα στο παιδί σας (δεν ακούει καλά, αργεί να μιλήσει, έχει κάποια διαταραχή στην άρθρωση ή δεν κάνει βλεμματική επαφή) ενημερώστε τον παιδίατρο σας ο οποίος θα ελέγξει το παιδί και θα σας δώσει τις ανάλογες κατευθύνσεις αλλά και τον ειδικό που ίσως χρειαστεί να παρέμβει για την αποκατάσταση του προβλήματος.